

Speciale Comtoises en Lantaarnklokken

Door Chris Hooijkaas

ISBN: 978-90-825553-0-1, 336 bladzijden in kleur met harde kaft, A4. Teksten in Nederlands en Engels. €49+verzendingkosten. Beschikbaar van de schrijver bij chris@hooijkaas.net en voorbeelden op www.hooijkaasbooks.nl.

Als u een van die klokkenliefhebbers bent die denken dat Comtoises allemaal ongeveer hetzelfde zijn met standaard werken uit de Jura in Frankrijk uit de tweede helft negentiende eeuw, dan is dit een aangename verrassing voor u. De schrijver is een Nederlandse verzamelaar die gepassioneerd is van vroege en ongebruikelijke exemplaren van deze klokken en allerhande lantaarnklokken. Hij heeft meer dan 100 Comtoises verzameld en wat minder lantaarnklokken. Dit boek omvat rapportages van 57 Comtoises en 39 lantaarn-klokken uit de collectie van de schrijver. De interesse van Chris gaat meest uit naar de werken en de wijzerplaten, terwijl de kasten waarin de klokken zaten (ook sommige lantaarnklokken zaten in hoge klokkasten) niet beschouwd worden. Hij houdt van de jacht op nieuwe exemplaren, ze uit elkaar halen en schoonmaken, het bestuderen en het begrijpen van de details en bijzondere kenmerken en het dan weer in elkaar zetten en tenslotte het fotograferen van elk van de stappen.

In het boek wordt de Nederlandse tekst steeds gevolgd door een Engelse vertaling. Na een korte inleiding met onderwerpen zoals 'standaard' klokken, originaliteit, schoonmaken, leeftijd, bereikbaarheid van klokken en de markt en de klokken in dit boek, zijn er negen hoofdstukken met details. De vijf hoofdstukken over Comtoises betreffen exemplaren met cijferringen en cartouche wijzerplaten, met aardewerken en emaille wijzerplaten, met kwartierslagwerk op meerdere bellen, klokken uit de Haute Saône en Haute Marne streek en bijzondere exemplaren. De vier hoofdstukken over lantaarnklokken gaan ver Franse lantaarnklokken, die uit andere landen, die met kwartierslag op meerdere bellen en bijzondere exemplaren. Het boek eindigt met technische details zoals slagwerksystemen, gangsystemen, wijzerplaten, grootte en waar en door wie ze gemaakt werden. Er is een literatuurlijst van een bladzijde en een biografie van de schrijver.

Er is geen index, wat vaker voorkomt bij Europese horologische werken, maar er is een uitgebreide inhoudsopgave aan het begin en aan het eind een overzicht met illustraties van de klokken en de bijbehorende paginanummers.

De omschrijving en bijbehorende illustraties van ieder van de klokken omvat van twee tot zeven bladzijden met tussen de vijftien en vijfenvijftig afbeeldingen. De complete klok wordt getoond en het uurwerk vanuit verschillende kanten en dan nog foto's van details van de wijzers, de wielen, het gangstelsel, lichters, stangen en versieringen. Chris heeft er plezier in om de decoratieve details van ijzeren onderdelen te laten zien inclusief zelfs een hamer die in de vorm van een schaapskop is gevijld – maar dit is alleen te zien als de hamer verwijderd wordt! Het zou te veel ruimte kosten in deze recensie om alle interessante en ongebruikelijke uurwerken en mechanismen te bespreken maar er zijn Comtoises bij die uit 1735 stammen en exemplaren met kwartierslag en centrale secondewijzer (soms met beide), pennengang, mollenklauwgang en Bethune gang, met extra wijzerplaten, maanstand en wekker-Comtoises. De lantaarnklokken omvatten een soortgelijk aantal gangsystemen, glazen deuren en kwartierslag en zelfs één met een carillon met zes bellen. Er is ook een gigantische Engelse lantaarnklok: de wijzerplaat is 35.5 cm breed en weegt al meer dan 4 kilo. Groter dan de meeste staande klokken. De bel heeft een doorsnee van 23 cm en weegt 3400 gram en het uurwerk zelf is al net zo groot, maar is toch een dagloper. Een klok heeft een 'wandeland soldaatje' mechanisme maar helaas ontbreken de wijzerplaat en het soldaatje. Een exemplaar met centrale secondewijzer heeft een wiel met tanden aan zowel de binnen als de buitenkant en er is een maandloper lantaarnklok. Het boek laat zien dat er een breed scala aan interessante klokken is gemaakt op het continent en dat de Franse en Italiaanse lantaarnklokken, die nog gemaakt werden lang nadat de Engelse lantaarnklokken uit de mode raakten, een veel grotere technische diversiteit hadden dan de Engelse. Voor hen die in uurwerken geïnteresseerd zijn en in de technische aspecten en het vakmanschap van deze klokken met gewichten is dit boek essentieel. Door de markante kleur van de omslag en de achtergrond van de vele foto's zal dit boek wel bekend worden als het 'blauwe boek'.

John Robey